

SADECE SİMÜLATÖRLE TİP İNTİBAK EĞİTİMİ (ZFTT) ESASLARI
(SHT-1Z)

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Hukukî Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu talimatın amacı; Türk tescilinde bulunan çok pilota sertifikalı hava araçlarında pilot olarak görev yapacak personelin simülâtör eğitimini takiben boş uçakla uçuş eğitimine gerek kalmaksızın doğrudan hava aracını kullanmak suretiyle yetkilendirilme usullerini veya gereken şartların sağlanamaması durumunda yapılması gereken hususları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu talimat, sivil havacılık alanında faaliyette bulunan ve çok pilotlu uçaklarda görev yapacak pilotları, bu personeli istihdam edecek işletmeleri, tip intibak eğitimi verecek organizasyonları ve eğitimde kullanılacak simülâtörlerle, hava araçlarını kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu talimat 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu, 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, SHY 1 Uçak Pilotu Lisans Yönetmeliği ve SHY 6A Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği ile JAR FCL 1 ve JAR OPS 1 hukuki dayanak alınmak suretiyle hazırlanmıştır.

Tanım ve Kısaltmalar

Madde 4- Bu talimatta belirtilen;

AOC kısaltması; İşletme Ruhsatını
Bakanlık terimi; Ulaştırma Bakanlığını,
Çok Pilota Sertifikalı Hava Aracı terimi; İşletilebilmesi için en az iki pilota ihtiyaç olduğu üreticinin el kitaplarında belirtilen hava araçlarını,
IFR kısaltması; Aletle uçuş şartlarını,
İşletme terimi; Ulaştırma Bakanlığı'ndan İşletme ruhsatı alan kişi, kurum veya kuruluşları,
JAR STD kısaltması; Ortak Havacılık Kurallarına uygun sentetik eğitim gereçlerini,
LIFUS kısaltması; Gözetim Altında Hat Uçuşunu,
MLW kısaltması; Azami İniş Ağırlığını,
MTOW kısaltması; Azami Kalkış Ağırlığını,
PIC kısaltması; Sorumlu kaptan pilotu,
Sektör terimi; Bir noktadan kalkış, tırmanış, en az 15 dakika düz uçuş, alçalış ve bir başka noktaya iniş için yapılan uçuş hareketinin tamamını,
SHGM kısaltması; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nü,
TR kısaltması; Tip İntibakını,
TRI/SFI kısaltmaları; Tip İntibak Öğretmenini / Simülâtör Uçuş Öğretmenini,
TRE/SFE kısaltmaları; Tip İntibak Kontrol Pilotunu / Simülâtör kontrol pilotunu,
VFR kısaltması; Görerek uçuş şartlarını,
TRTO kısaltması; Tip İntibak Eğitimi Organizasyonlarını,
ZFTT kısaltması; Tip intibak eğitiminin, boş hava aracında eğitime gerek duyulmadan, sadece simülâtörle uçmak suretiyle tamamlanmasını,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM Uygulama Esasları

Genel Hususlar

Madde 5- TRTO bünyesinde ZFTT eğitimi verilmesi, bu eğitimin SHGM tarafından onaylanması halinde mümkündür. ZFTT eğitimi sadece TRTO bünyesinde verilebilir.

Başvuru ve Değerlendirme

Madde 6- TRTO kuruluşlarının ZFTT konusundaki yetki talepleri, yazılı olarak yapılır ve bu talep, SHGM tarafından 30 gün içinde cevaplanır. ZFTT yetkisi verilmesi aşamasında, bir örneği Ek-1'de bulunan ZFTT değerlendirme formu uygulanır ve uygun görülen TRTO kuruluşlarına yetki belgesi düzenlenir.

Yabancı Yetkilerin Tanınması

Madde 7- Ülkemiz dışında yerleşik olan ve kendi sivil havacılık teşkilatları tarafından ZFTT konusunda yetkili kılınan TRTO kuruluşlarının yetkileri, SHGM tarafından yapılan değerlendirme sonrasında aynen veya kısmen kabul edilebilir. Böyle bir talep halinde ayrıntılar, SHGM tarafından yazılı olarak talep sahibine iletilir.

Genel Şartlar

Madde 8- İşletmeci, ZFTT uygulayacağı pilotların tip intibak eğitimine başlamadan önce bu talimatta istenen ön şartları taşıdıklarından emin olmalıdır.

İşletmeci, mevcut şartlara bağlı olarak ZFTT veya boş hava aracı eğitimini LIFUS'a başlamadan önce mutlaka tamamlamalıdır.

ZFTT eğitimi sonrasında pilot lisansına tip yetkisinin işlenebilmesi ancak, işletmeci, pilot, simülatör, eğitim organizasyonu ve verilen eğitimin içeriğinin bu talimatta belirtilen şartları sağlaması halinde mümkün olur.

Simülatörde Aranacak Şartlar

Madde 9- ZFTT yetkisi için kullanılacak olan simülatörlerde aranacak olan şartlar aşağıda özetlenmiştir:

- a) TR ve TRI eğitiminde kullanılan simülatör, JAR-STD 1 kapsamında güncel bir yetkiye sahip olmalıdır.
- b) Simülatör seviyesi C veya D olarak onaylı olmalıdır.
- c) Simülatör, SHGM tarafından yapılmış bir ZFTT onayına sahip olmalıdır.
- d) Eğitim esnasında simülatörde ZFTT ile ilgili hareket ve görerek uçuş sistemleri tam olarak faal olmalıdır.
- e) ZFTT eğitiminin yapılacağı meydan ve çevresinin fiziki bilgileri simülatör hafızasında gerçeğe tam uygun olmalıdır.
- f) ZFTT için kullanılan simülatör, uçulacak hava aracı ile tam uyumlu olmalıdır.
- g) Simülatör, kullanılacak uçak tipinin bir varyantı ise SHGM onayı alınmak suretiyle ve normal ZFTT süresi %50 artırılmak şartıyla bu eğitim yapılabilir.

Eğitimde Aranacak Şartlar

Madde 10- TRTO bünyesinde verilebilecek ZFTT eğitimlerinde aşağıdaki hususlar aranır:

a) Bu eğitimi alacak pilotların lisanslarına veya sertifikalarına tip ve gereken diğer şartların boş uçak ile ilave bir eğitime gerek kalmadan işlenebilmesi için C veya D seviyesi bir simülatörde yapılan eğitimin sonunda ve beceri testinden sonra, en az bir saat ve asgari 6 tam inişi, duruşu, taksiyi ve kalkışı kapsayacak bir eğitim süresinin tamamlanması gereklidir.

Bu eğitim için konulan limitler asgari değerleri ifade etmekte olup, bu eğitime TRI/TRE tarafından yeterli görülünceye kadar devam edilir.

b) TRTO, bir ve/veya daha fazla tip hava aracı için geçerli olmak üzere ZFTT konusunda SHGM tarafından yetkilendirilmiş olmalıdır.

c) ZFTT için ayrı bir kayıt formu tanzim edilmeli ve eğitim esnasında ZFTT formu tanzim edilmelidir.

d) ZFTT, VFR şartlarda, herhangi bir arıza verilmeden ve normal şartlar korunmak suretiyle yapılmalıdır. Ayrıca ZFTT, LIFUS başlamadan önce tamamlanmalı, taksi tekniklerine özel önem verilmeli, taksi, dönüşler, kalkış, meydan turu, yaklaşma, iniş ve tam duruş bilhassa, yapılmalıdır.

e) Tip İntibak eğitimi sonrası ZFTT esnasında, eğitim veren ve alan pilotların rollerine uygun koltukta uçmaları gereklidir. Tip İntibak Öğretmeni eğitimi sonrası yapılacak ZFTT esnasında ise eğitim veren TRI ve eğitim alan pilot her iki koltukta da uçmalıdır.

f) ZFTT eğitimi, sistem arızaları verilmeden ve görerek şartlar korunmak suretiyle ancak aşağıdaki değişik koşulları sağlayacak şekilde yapılmalıdır;

- (1) Kuru, ıslak, buzlu, karlı gibi değişik pist yüzeyi şartları,
- (2) Değişik pist uzunlukları,
- (3) Değişik flap kullanımları,
- (4) Değişik güç kullanımları,
- (5) Değişik yan rüzgarı şartları,
- (6) Türbülans şartları,
- (7) Değişik kalkış ağırlıkları ile kalkış,
- (8) Değişik iniş ağırlıkları ile iniş.

g) Şartların uygun olmaması sebebiyle, ZFTT verilmemiş olan pilotlara LIFUS'tan önce boş hava aracı üzerinde bir uçuş eğitimi verilmelidir. Pilotların bu eğitimi alması ve lisanslarının amaca uygunluğu konularının takibinden TRTO yetkilileri sorumludur. Bu eğitim şu hususları kapsamalıdır;

- (1) Eğitim, kullanılacak hava aracı tipi üzerinde olmalıdır.
- (2) Uçakta aynı eğitimi alacak pilotlar, emniyet pilotu ve SHGM temsilcisi hariç başka personel veya yük bulunmamalıdır.
- (3) Eğitim yapılan hava alanı meydan kolaylıkları (pistin durumu, taksi yollarının durumu, seyrüsefer ve yaklaşma imkanları, muhabere ve hava trafik kontrol imkanları ile acil durum müdahale imkanları v.s.) ve çevredeki manialar yönünden uygun olmalıdır.
- (4) Çok pilotlu hava araçlarında 500 saatin üzerinde uçuş tecrübesi bulunan adaylar için en az 4, diğer adaylar için en az 6 kalkış-iniş eğitimi yapılmalı ve bunların en az bir tanesi tam duruşlu inişe bitirilmelidir.
- (5) Eğitim mutlaka görerek şartlarda ve normal operasyon koşullarında acil durum uygulanmadan yapılmalıdır.
- (6) Kalkışlarda ve inişlerde değişik konfigürasyon ve performanslar uygulanmalıdır.
- (7) Bu eğitim esnasında eğitim veren ve eğitim alan pilotların oturacakları koltukların belirlenmesi için ZFTT esnasında uygulanan kurallar takip edilmelidir.

İşletmede Aranılan Şartlar

Madde 11- ZFTT yetkisi alabilmek için başvuruda bulunan işletmede aşağıdaki şartlar aranır:

- a) En az bir yıllık AOC sahibi olmalıdır.
- b) En az bir yıllık bir süre için AOC sahibi olan işletmeci bünyesindeki ilgili personeli için yeni bir tip eğitimi söz konusu ise, yeni uçak tipi üzerinde ilk hat uçuşu tarihinden itibaren 90 günlük fiili operasyon tecrübesinden sonra, SHGM tarafından uygun görülmesi halinde işletmecinin ZFTT yetki talebi değerlendirilir.

c) İşletmeci TRTO eğitim el kitabındaki ZFTT formu, SHGM tarafından onaylı olmalıdır.

d) İşletmeci her ZFTT sonrası pilotlara uçak başında, harici kontrollerin yapılışı konusunda en az bir saat yer dersi ve bir saat uygulamalı veya aynı süre kadar görsel ve işitsel ekipmanlarla eğitim vermeli ve bu durumu SHGM'ye göndereceği lisans işlenmesi konulu talep yazısında açıkça belirtmelidir.

e) İşletmeci tarafından LIFUS, ZFTT'den sonra en geç 21 gün içinde başlatılmalıdır. Bu süre içinde uçuşa başlatılamadığı takdirde ZFTT tekrarlanmalı veya boş hava aracında eğitim alınmalıdır. LIFUS esnasında ZFTT almış olan pilota, rolüne uygun koltukta oturan TRI'nın gözetiminde, 4 iniş - kalkış yaptırılmalı ve bu LIFUS formlarında kayıt altına alınmalıdır.

f) Lisansların işletilmesi, beceri testi ve ZFTT'den hemen sonra ve LIFUS'tan önce olmalı, işletmeci tarafından bu husus takip edilmelidir.

g) İşletmeci, şartlar uygun olmadığı için, kendilerine ZFTT uygulanamayan pilotların, boş hava aracı üzerindeki eğitimlerini, SHGM ile koordine edip, müsaade aldıktan sonra yaptırmalıdır.

Pilotlarda Aranılan Şartlar

Madde 12- ZFTT eğitimi alacak pilotlarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) Tip İntibak Eğitiminde kullanılan simülatör C seviyesinde ise ZFTT alacak pilot, çok pilota sertifikalı, maksimum kalkış ağırlığı 10 tondan fazla veya onaylı yolcu kapasitesi 19 koltuktan fazla uçaklarda en az toplam 1500 saat veya 250 sektörlük uçuş tecrübesine sahip olmalıdır.

b) Tip İntibak Eğitiminde kullanılan simülatör D seviyesinde ise ZFTT alacak pilot, çok pilota sertifikalı, maksimum kalkış ağırlığı 10 tondan fazla veya onaylı yolcu kapasitesi 19 koltuktan fazla uçaklarda toplam 500 saat veya 100 sektörlük uçuş tecrübesine sahip olmalıdır.

c) Yukarıda belirtilen şartlardaki tecrübelere sahip olmayan pilotlar ZFTT alamazlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sorumluluklar, İdari Yaptırımlar, Son Hükümler

Sorumluluklar ve İdari yaptırımlar

Madde 13- Bu Talimattaki hususların takip ve uygulanmasından Tip İntibak Eğitim Organizasyonları ile MPA hava aracı kullanan işletmelerin sırasıyla genel müdür ve eğitim müdürleri SHGM'ye karşı sorumludur. Bu Talimatın aksine hareket edilmesinin tespiti halinde işletmeci yazılı olarak uyarılarak, 30 günlük bir sürede gerekli düzeltici önlemleri alması istenir. Aynı eksikliklerin devamının tespiti halinde, ZFTT yetkisi eksiklikler giderilinceye kadar askıya alınır ve bu husus işletmeciye yazılı olarak bildirilir.

Son Hükümler

Yürütme

Madde 14- Bu Talimat, Sivil Havacılık Genel Müdürü tarafından yürütülür.

Yürürlük

Madde 15- Bu Talimat yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Talimatı Yayımlandığı	
Tarih	Sayısı
09/03/2009	B.11.1.SHG.0.14.02.00-192
Talimatta Değişiklik Yapan Düzenlemelerin Yayımlandığı	
Tarih	Sayısı
1 -	

SPECIAL SIMULATOR SESSION FOR ZFTT

DAY	DRY RWY	HEADWIND 10 Kts.	TOW:	LH PATTERN	4
Taxi - Normal					
Taxi - Turn 90 and 180 Deg. on runway (if applicable on type)					
Take - off					
Visual circuit					
Non ILS assisted approach					
Landing - 180 Deg. back track					

DAY	DRY RWY	L.X.WIND 10 Kts.	TOW:	RH PATTERN	4
Taxi - Normal (If applicable)					
Take - off - short runway					
Visual circuit					
ILS assisted approach					
Landing - short runway					

DAY	DRY RWY	R.X.WIND 10 Kts.	MTOW	LH PATTERN	4
Take - off					
Visual circuit					
ILS assisted approach					
Landing					

DUSK	WET	TAILWIND 10 Kts.	MTOW	RH PATTERN	4
Take - off					
Visual circuit					
Non ILS assisted approach					
Low level (over 50 feet) go-around due blocked runway - turbulent air					
ILS assisted approach					
Landing					

NIGHT	DRY	TAILWIND 10 Kts.	TOW:	LH PATTERN	4
Take - off (De-rated power)					
Visual circuit					
ILS assisted approach- wind gust 25 Kts					
Landing					

NIGHT	WET	HEADWIND 10 Kts.	TOW:	RH PATTERN	4
Take - off					
Visual circuit					
ILS assisted approach- wind gust 25 Kts					
Landing					

TRTO	A/C	TRAINEE	INSTRUCTOR/EXAMINER
Name:	Type	Rank/Name:	Rank/Name:
Authorisation Date/Number and Stamp		Signature/Date	Signature/Date